

آب استاد ما

مرتضی روحانی

سردبیر امرتضی روحانی، دکترای فلسفه دین از دانشگاه تهران، مؤسس موسسه ترجمان علوم انسانی و پژوهشگر حوزه دین و روشنگری است که تاکنون چند مقاله علمی-پژوهشی و کتاب انسان شناسی در اندیشه کانت از او منتشر شده است.

آن - با عدم افول آن - را یکی از نکات مثبت جامعه ایرانی می بیند. با این احتساب، اگرچه ممکن است در تحلیل آمار و ارقام نظرسنجی‌ها اختلاف نظر داشت، ولی آنچه که قطعی است اهمیت نفس موضوع دین و دینداری در حیات ایرانیان است. چه وضع دینداری را در ایران صعودی بدانیم چه نزولی، این حقیقت تغییر نمی کند که دین همچنان برای اکثر قریب به اتفاق مردم ملاک عمل است و در زندگی روزمره شان القای معنا می کند و در هندسه معرفتی بسیاری از ایرانیان همچنان معرفت دینی است که بر صدر می نشیند و در لحظه تراحم با دیگر معرفت های بشری، اوست که فصل الخطاب به حساب می آید.

در چنین جامعه ای، نه می توان و نه باید دین را به بهانه های واهی از عرصه اجتماع به در کرد، بلکه باید از دین و با دین سخن گفت تا، علاوه بر تعمیق معرفت دینی، با طرح سؤالات و مسائل جدید امکان های معرفت دینی را توسعه داد. در غیر این صورت، دین تبدیل به سطوری در کتب پیشینیان خواهد شد که روزه روز پیروانش محدودتر و اثرگذاری اش کمتر خواهد شد. این در حالی است که ما در انبوه مجلات و مطبوعات ایرانی، که مهم ترین ابزار در

برخی جامعه شناسان در این سال ها از افول دینداری و فریگی مناسب سخن می گویند و معتقدند که از اعمال دینی جز کالبدی بدون روح باقی نمانده است. از سوی دیگر، برخی دیگر به متن هایی چون «پیمایش دینداری ایران، موج دوم، سال ۱۳۹۵» استناد می کنند که می گوید: «۹۵/۱ درصد ایرانیان به وجود خدا معتقدند و از این میان ۹۱/۲ درصد قائل به وجود معاد و حیات پس از مرگ اند. از میان افراد یادشده، ۸۸ درصد نماز می خوانند (به این معنا که حداقل گاهی در سال نماز می خوانند) و ۸۵/۶ درصد روزه می گیرند. در همین نظرسنجی، تنها ۷/۱ درصد مردم گفته اند که خوردن شراب و نوشیدنی های الکلی از نظر آن ها اشکالی ندارد و ۲۲/۶ درصد مردم گفته اند که با مهمانی های مختلط مشکلی ندارند؛ و مستند به همین آمار و آمارهایی مانند آن معتقدند که وضع دینداری نه تنها در ایران افول نکرده بلکه روندی رو به رشد نیز داشته است. به نظر من مهم نیست که ما این آمار را درست بدانیم یا نه، با گروه اول موافق باشیم یا دوم. آنچه که از این نزاع معلوم می شود این است که گروه اول به افول دین در جامعه به مثابه یک معضل نگاه می کند و گروه دوم رشد

